

Cảm Ứng Thiên Vựng Biên

Chuyển ngữ: Bửu Quang Tự đệ tử Như Hòa

(Bài 57)

Chánh văn 81 (tiếp theo): Kiến tha sắc mỹ, khởi tâm tư chi.

Nghĩa là: Thấy vợ con người ta xinh đẹp, nảy lòng dâm dúi.

(Nhạc)

(Các cách cự tuyệt chuyện dâm bôn)

Điều quan trọng là cự tuyệt chuyện dâm bôn có nhiều cách khác nhau, ắt phải biết tường tận sẵn trước đã. Sau đó, khi gặp chuyện, sẽ chẳng phạm sai lầm.

Bởi lẽ, nghiêm mặt quở trách, cự tuyệt, [kẻ muốn rũ quên làm chuyện dâm bôn] sẽ bỏ đi cố nhiên là nhiều, nhưng có kẻ bị cự tuyệt vẫn chẳng bỏ đi.

Như Lục Dung¹ viện có bệnh chưa lành, hẹn ngày khác sẽ gặp, [đến hôm sau liền rời đi, chuyển sang chỗ trọ khác], có thể học theo gương ấy.

¹ Lục Dung là người huyện Thái Thương, Tô Châu, sống vào đời Minh, làm đến chức Lại Bộ Thượng Thư. Theo Thọ Khang Bảo Giám, Lục Dung dáng dấp rất đẹp đẽ.

Vào năm Thiên Thuận thứ ba (1459), ông đi thi ở Nam Kinh. Trong quán trọ, có nữ nhân nửa đêm đến chỗ ông ngủ, toan tăng tị. Thoạt đầu, ông viện có mắc bệnh, hẹn đêm sau. Cô ta lui ra.

Nếu có thể mở tung cửa bỏ đi, như Tào Phân² qua chỗ khác trọ, cũng là cách ứng phó nhanh nhạy của người giữ tròn đức hạnh vậy.

Lại có kẻ [dụ dỗ người khác gian dâm chẳng được] bèn dùng cái chết để uy hiếp, như ông Mao Lộc Môn cự tuyệt đưa tớ gái [rủ rê làm chuyện] dâm bôn. [Bị cự tuyệt], cô ả nói:

Ông bèn làm thơ rằng: “*Phong thanh nguyệt bạch dạ song hu, hữu nữ lai khuy tiểu độc thư, dục bả cầm tâm thông nhất ngữ. Thập niên tiền dĩ bạc Tương Như*” Song thưa, gió mát, trăng thanh; cô gái ngáp ghé trêu anh học trò; mượn đàn toan những hẹn hò, mười năm trước đã phụ phàng Tương Như). Đợi đến sáng, ông mượn có rời khỏi.

Mùa Thu năm ấy, ông đi thi. Trước đó, cha ông ta nằm mộng thấy quan Quận Thủ tặng cờ và tám biển [phong tặng], [kèm thêm một đội] trống, kèn. Trên tám biển ấy, đề bốn chữ “*nguyệt bạch phong thanh*”. Người cha nghĩ là điềm báo con thi đậu, viết thư gởi cho ông. Ông càng thêm dè dặt. Về sau, ông đỗ Tiến Sĩ, làm quan tới chức Tham Chánh.

² Trong Thọ Khang Bảo Giám đã chép câu chuyện này như sau: Thư sinh họ Tào ở Tùng Giang đi thi. Ở quán trọ, có một người đàn bà tìm đến [dụ dỗ].

Ông Tào kinh hãi, vội chạy sang chỗ khác tá túc. Đi nửa đường, ông thấy có ánh đèn dẫn đường, dẫn vào một tòa cổ miếu. Nghe đánh trống thăng đường, ông Tào phủ phục trước miếu, nghe trong điện thờ xướng danh những người được ghi tên trong bảng tân khoa. Tới người thứ sáu, lại [có nha lại] bẩm rằng:

- Ông X... gần đây làm chuyện sai trái, Thượng Đế gạch tên, hãy nên bù người nào vào?”

Thần nói:

- Ông Tào ở Tùng Giang chẳng hành dâm với người đàn bà ở quán trọ, là bậc chánh khí, đáng thêm tên vào”.

[Nha lại] bèn thêm tên ông Tào vào. Ông Tào [nghe phán bảo như vậy] vừa sợ hãi, vừa vui mừng. Quả nhiên [về sau], Tào Phân đỗ thứ sáu.

- Như thế thì tôi chỉ đành chết mà thôi.

Lộc Môn chẳng nao núng. Suốt đêm cự tuyệt mà vẫn giữ vẹn [đức hạnh]; như thầy thuốc họ Trần [lặp đi lặp lại] “chẳng thể, chẳng thể”³, đẩy cửa sổ đứng chờ vợ ngoài sân, thể chẳng có hành vi cầu thả!

Lại có người kiên quyết tặng luôn món tiền trăm lạng⁴.

Những vị kiên quyết cự tuyệt [người khác dụ dỗ làm trò chim chuột], đức trong sáng, quyết đoán anh minh như thế đều đáng để học theo.

Nếu cửa đã đóng mà có kẻ nữ ở bên ngoài, ắt chẳng thể mở cửa được. Ngày hôm sau mượn cớ từ tạ, trở về nhà, mà [người ta] vẫn cứ chèo kéo, chớ nên đến nữa, nhưng cần phải

³ Chuyện này được chép ngay trong phần sau.

⁴ Sách Thọ Khang Bảo Giám chép câu chuyện này như sau: Đời Thanh, ông Viên ở Thiểm Tây. Do giặc Sầm (Lý Tự Thành) dấy loạn, cha con thất lạc, trôi nổi, ngụ tại Giang Nam, muốn cưới thiếp để sanh con. Vừa mua được vợ, rước về nhà ông Viên, cô ta xoay lưng về ánh đèn, khóc lóc. Ông Viên gạn hỏi, cô ta đáp:

- Chẳng có gì khác. Chỉ vì trong nhà đói nghèo, chồng muốn tìm cái chết, cho nên thiếp bán thân để chồng được sống. Thiếp nghĩ tới vợ chồng tình sâu nghĩa nặng trước nay, vì thế, khôn ngăn đau thương vậy.

Ông thương xót, xoay lưng ngồi đợi đến sáng. Ngoài số tiền bán thân ra, còn tặng thêm một trăm lạng, trả người vợ cho chồng, bảo họ hãy buôn bán. Vợ chồng họ khóc lóc ra đi. Về sau, họ muốn tìm một cô gái chưa chồng, tặng cho ông Viên để sanh con, nhưng tìm đã lâu chẳng được. Ngẫu nhiên tới Dương Châu, họ gặp một người đem một đứa bé khô ngô muốn bán; do vậy, họ bàn riêng với nhau: “Ta chưa tìm được cô gái nào. Trước hết, hãy mua đứa trẻ này về hầu hạ ông Viên, có gì là không được?” Bèn mua lấy, vượt sông, tặng nó cho ông Viên. Ông Viên nhìn kỹ, thì ra là đứa con đã bị thất lạc.

suốt đời chẳng hé môi [về chuyện ấy]. Dẫu với vợ con, cũng không để cho họ biết chuyện ấy⁵. Đây là bậc đức dày vậy. Từ đây trở đi, đỗ Trạng Nguyên, đạt tới địa vị vinh hiển, rạng mây nở mặt cha ông, con cháu [hưởng phước lộc] lâu dài, so với những phương cách tích công lũy đức khác, sự khó dễ muôn vàn sai khác một trời một vực!

Tại Chiết Giang, có vị Chỉ Huy Sứ⁶ là X... mời thầy đến dạy con. Thầy bị cảm lạnh, cần phải đổ mồ hôi, bảo trò lấy mền. [Trò lấy mền], vô ý cuốn theo một chiếc hài của mẹ. Bệnh lành, đem trả lại mền, chiếc hài rớt bên chỗ nằm mà thầy lẫn trò đều chẳng biết. Chỉ Huy Sứ trông thấy, ngờ vợ mình gian díu với thầy. [Tra hỏi], vợ chẳng nhận tội; do vậy, [ông ta] sai đưa tớ gái đến giả vâng lệnh bà chủ mời thầy [đến gặp mặt riêng]. Thầy nổi giận, quát mắng đưa tớ gái. Viên Chỉ Huy Sứ lại ép vợ đích thân đến [mời mọc thầy], chính mình tuốt sẵn đao bén, chờ thầy mở cửa [là chém liền]. Có nhiên thầy cự tuyệt:

⁵ Sách Thọ Khang Bảo Giám chép câu chuyện này như sau: Trâm Đồng ở Quy An, có tên tự là Quán Di, nhà nghèo. Người anh họ là Tôn Châu giới thiệu ông đến nhà sui gia dạy trẻ vỡ lòng. [Nhà ấy] mẹ góa, con thơ. Một đêm, bà góa đến dụ dỗ ông làm chuyện chim chuột, Trâm Đồng nghiêm khắc cự tuyệt. Ngày hôm sau, ông liền từ tạ trở về. Bà góa sợ lộ chuyện, sắm sửa lễ vật van nài [Trâm Đồng trở lại dạy học], lại thúc giục Tôn Châu mời giùm mấy lượt, ông đều chẳng nhận lời. [Tôn Châu] vặn hỏi nhiều lần, ông Đồng trợn chẳng hé môi, chỉ nói “bất tiện” mà thôi! Năm sau, [Trâm Đồng] đỗ đạt, làm quan tới chức Tuần Phủ.

⁶ Đời Minh, nhằm phân tán quyền lực quan lại đứng đầu các tỉnh (tức quan Tuần Phủ), triều đình đã lập ra ba chức quan khác biệt dưới Tuần Phủ, gồm Đô Chỉ Huy Sứ (gọi tắt là Chỉ Huy Sứ, trông nom việc quân sự), Bố Chánh Sứ (coi hành việc hành chánh và tài chánh), và Án Sát Sứ (coi việc kiện tụng, tư pháp).

- Tôi được ông nhà mời đến, há nên ngấm ngấm có hành vi truy lạc ư?

Thề nhất quyết không mở cửa. Sáng hôm sau, thầy từ biệt xin đi. Viên Chỉ Huy Sứ nói:

- Tiên sinh thật sự là bậc quân tử

Bèn thuật lại đầu đuôi câu chuyện, tạ lỗi, xin thầy ở lại. Khoa thi ấy, thầy đỗ đạt.

(nhạc)

Trình Ngạn Tân tấn công Ninh Thành. Hôm thành bị hạ, kẻ tả hữu dâng lên ba cô gái còn trinh, đều thuộc loại hết sức xinh đẹp. Ông vừa mới say, bèn bảo các cô:

- Các người như con gái của ta, há dám xâm phạm ư?

Bèn tự khóa kín một gian phòng (giữ ba cô gái trong ấy). Đến sáng, tìm hỏi bố mẹ để trả lại. Về sau, ông làm quan tới chức Thị Sát. Khi chín mươi ba tuổi, ông từ biệt thân hữu qua đời, các con đều hiển đạt.

(nhạc)

Đời Minh, Từ Hy ở Giang Âm, khi làm nha lại thuộc binh phòng⁷, có lệnh tuyển tráng đinh đi làm lính thú ở vùng biên cương. Có một người bị tuyển lầm, nhưng người ấy chẳng thể giải bày nỗi oan uổng, muốn cầu Từ Hy giúp cho thoát khỏi. Nhà nghèo, chỉ có cô vợ là có nhan sắc. Anh ta bèn bày tiệc rượu khoản đãi Từ Hy, sai vợ hầu rượu, còn chính mình thì mượn cớ bỏ đi. Từ Hy vội ra khỏi cửa, người vợ sợ

⁷ “*Binh phòng*” là nha sở trông coi về việc binh bị ở các quận, huyện dưới thời Minh và Thanh.

Từ Hy bỏ đi sẽ hư chuyện, bèn nắm áo để giữ ông lại, kể lại ý chồng. Từ Hy kiên quyết cự tuyệt, dứt áo bỏ đi. Hôm sau, ông lại trách mắng người chồng thậm tệ. Rốt cuộc, [do ông tận lực lo liệu] người ấy được miễn. Về sau, [Từ Hy] làm quan đến chức Binh Bộ Thượng Thư.

(nhạc)

Trương Văn Khải ở Phước Kiến và Châu X... do tránh cướp bèn lánh vào hang núi. Có một cô gái đẹp đã [núp] sẵn ở đó, thấy đàn ông đến, hốt hoảng toan bỏ đi. Ông Trương nói:

- Cô bỏ đi, ắt sẽ gặp bọn cướp, chúng tôi là những người thành thật, cần trọng, cũng vì lánh giặc mà đến đây, quyết chẳng dám xâm phạm.

Tới nửa đêm, họ Châu nhiều lần toan ô nhục cô ta, ông Trương tận lực ngăn cấm. Tới sáng, Trương và Châu rời núi để thăm dò tin tức, ý ông là nhằm tách họ Châu ra, để cô ta ở yên nơi đó. Rời núi, họ biết bọn giặc cướp đã bỏ đi, bèn cùng những người già trong thôn tới hang, hỏi han cha mẹ, quê quán và tên họ cô ta. Ông Trương vội nhờ những người lớn tuổi trong thôn đưa cô ta về. Không lâu sau, có người họ Hoàng sắm sửa rất nhiều của hồi môn, nhận ông Trương làm rể, đây chính là [cha mẹ] của cô gái tỵ nạn vậy. Cha cô ta cảm ân đức của ông Trương, nên nhận ông Trương làm rể. Về sau, hai con trai của ông đều đỗ đạt.

Trần Sanh ở Dư Can giỏi nghề y. Có chàng học trò nghèo bệnh tình lâm nguy, ông Trần trị lành bệnh, mà cũng chẳng đòi hỏi phải báo đáp. Về sau, lúc trời sẩm tối, ông Trần đi qua chỗ họ; do vậy, họ giữ ông ngủ lại. Mẹ chồng bảo con dâu:

- Chồng con sống được thật sự là nhờ ông ta, sao không ngủ với ông ta để báo ân?

Con dâu vâng dạ, tới đêm bèn đến chỗ ông Trần. Ông Trần cự tuyệt:

- Mẹ chồng cô thì sao?

Cô vợ đáp:

- Đây là ý của mẹ chồng.

Ông nói:

- Ý chồng cô thì sao?

Đáp:

- Mạng chồng tôi là do ông ban cho, có gì ngăn cản tôi.

Ông Trần nói:

- Không thể!

Cô vợ cứ thúc ép, ông Trần liên tiếp bảo:

- Không thể,

Bèn ngồi đợi trời sáng, lấy bút liên tục viết chữ “không thể” trên bàn. Về sau, gần như chẳng thể giữ mình được, ông lại hô to:

- Hai chữ Không Thể quá khó

Đẩy cửa, đứng chờ vợ ngoài sân. Đến sáng, ông ra đi. Về sau, con trai ông Trần đi thi. Quan chủ khảo loại bỏ bài thi của nó, bỗng nghe có tiếng hô:

- Không thể!

Quan đọc lại, vẫn loại bỏ, lại nghe hô liên tiếp:

- Không thể!

Cuối cùng, khảo quan duyệt lại, quyết ý loại bỏ, bỗng nghe có tiếng hô lớn rằng:

- Hai chữ Không Thể quá khó

Cứ hô liên tiếp chẳng ngừng. Do vậy, quan chủ khảo bèn chấm đậu. Về sau, con ông ta đậu Tiến Sĩ.

Những trường hợp trên đây đều là những chuyện quyết tâm không tăng tị, nhưng không có chuyện nói về người lâm vào cảnh lý và dục giao tranh, cho nên thuật câu chuyện giữ vững tâm ý vào lúc sắp loạn này để chỉ bày cách thức vậy!

Tề Vượng ở Kim Hoa, đã năm mươi mà không có con. Thầy tướng số nói:

- Ông có ác khí, ắt là có chuyện sai trái.

Tề Vượng nói:

- Lúc trẻ, tôi từng lang chạ với vợ con người khác.

Thầy tướng số kinh hãi, nói:

- Phạm tội ấy sẽ tuyệt đường con cháu. Dâm ác khó sám hối nhất. Ắt phải có điều lành to lớn thì mới hòng xoay chuyển trời đất.

Do vậy, Tề Vượng hối cải.

Năm đầu tiên, hề có người làm việc thiện, ông ta đều vui lòng bố thí, chẳng keo tiếc. Thầy tướng nói:

- Vẫn chưa được.

Năm sau, hễ gặp việc thiện khó làm, ông bèn đứng ra làm đầu, quên tặng quá nửa. Thầy tướng số bảo:

- Vẫn chưa được.

Năm thứ ba, ông một mình nỗ lực làm lành, chẳng chịu nhường ai.

Thầy tướng số nói:

- Vết âm chất đã hiện, lo gì không con!

Quả nhiên, sanh một trai. Năm bảy mươi tuổi, Tề Vương còn được ẵm cháu.

(nhạc)

Lữ Thanh đời Minh thích nói chuyện dâm uế, dòm trộm phụ nữ. Tuổi đã ba mươi, hết sức nghèo nàn, khốn khổ. Hai đứa con theo nhau chết đi. Một hôm, ông ta bỗng chết bất ngờ, thấy ông nội giận dữ, mắng:

- Hai đời chúng ta tích tập điều thiện, người đáng lẽ hưởng quả báo giàu to. Nào ngờ người ôm lòng mê sắc, miệng mắt đều tạo oan nghiệt, phước sắp trừ sạch. Ta sợ người lại thật sự phạm vào hành vi dâm ác, chẳng mong chỉ có người nói dối nữa! Vì thế, xót xa cầu khẩn vua cõi âm, bắt người đến âm phủ cho người trông thấy hồng biết lợi hại.

Lữ Thanh thưa:

- Cháu nghe nói gian dâm vợ con người ta sẽ bị quả báo tuyệt tự, con thật sự sợ chuyện ấy, chưa hề phạm!

Một nha lại bên cạnh bèn bảo:

- Há chỉ là tuyệt tự ư?

Nếu như kẻ nữ quyến rũ người, người chẳng từ chối, thì chỉ bị quả báo tuyệt tự.

Nếu là kẻ dụ dỗ, cưỡng bức, và nhiều lần trái phạm, gây hại cho luân thường, hoặc phá thai, giết chồng, sẽ là tội thuộc bậc nào? Há chỉ tuyệt tự mà thôi! Luật dương gian khoan dung với tội thâm ác, nhưng luật cõi âm nghiêm ngặt nhất!

Phạm kẻ nào đẩy lên một dục niệm, thần Tam Thi sẽ tự đứng đầu [thưa hỏi], Táo Quân, Thành Hoàng sẽ tấu trình. Ân giầu sẽ là lỗi to lớn. Cứ thử nhìn xem những kẻ bị xét xử ngày hôm nay, người sẽ biết”.

Trong chốc lát, quý tốt dẫn những phạm nhân thâm dục đeo gông quý xuống, vua cõi âm lớn tiếng căn dặn:

- Gã X... sẽ biến thành ăn mày, vừa điên vừa câm.

- Gã Y... biến thành gái điếm, mù mắt.

- Gã nọ hai đời làm trâu.

- Gã kia mười đời làm lợn.

Họ đều bị quý tốt áp giải đi đầu thai.

Lữ Thanh rồn da gà run sợ. Nha lại bảo:

- Cũng có kẻ còn bị phạt nặng hơn những gã này nữa! Người chó tham nả khắc hoan lạc, đánh mất thân người. Hãy nên tránh sắc như tránh tên, khắc in thành văn chương để khuyên đời”.

Thế rồi, vua cõi âm thả Lữ Thanh về. Lữ Thanh bèn khắc in bài Du Minh Lục (tức là ký sự đến cõi âm), in một vạn tờ

để cảnh tỉnh cõi đời, gắng hết sức làm lành. Đến lúc bốn mươi tuổi, ông sanh liên tiếp hai con trai, tạo lập sản nghiệp vạn lạng. Ông ta bèn đoạn tuyệt trần duyên, tới Nam Hải tu đạo. Người cùng làng là Thái Tinh vì ông ta soạn bài ký.

Hai câu chuyện trên đây, thuộc về báo ứng tốt lành do hồi cải về lỗi dâm. Kẻ đã sa chân, hãy giữ vững cái tâm hồi cải, đây chính là phương cách để chuyển họa thành phúc vậy.

Than ôi! Cái tội nghiệt dâm dật chẳng thể viết tròn, nói sao cho cùng! Chỉ hằng ngày mong mỗi những kẻ dù trí hay ngu, chưa lỡ phạm, và kẻ đã trót nhúng chàm, ai nấy đều suy nghĩ sâu xa, ngõ hầu thiên lương sẽ sớm phát hiện.

(Nhạc)

(Chánh văn 82): Phụ tha hóa tài, nguyện tha thân tử. Can cầu bất toại, tiện sanh chú hận.

(正文)負他貨財。願他身死。干求不遂。便生咒恨。

(Tạm dịch: Thiếu nợ người khác vật dụng, tiền bạc, bèn mong họ chết đi; Mong cầu chẳng được toại ý, sanh lòng oán hận, chửi rủa).

(Nhạc)

Câu thứ nhất): Phụ tha hóa tài, nguyện tha thân tử

Nghĩa là: Thiếu nợ người khác vật dụng, tiền bạc, bèn mong họ chết đi.

“Hóa” (貨) là đồ vật. “Tài” (財) là tiền bạc, “phụ” (負) nghĩa là khi thiếu thốn bèn mượn để chi dùng. Lâu ngày vong ân, chẳng trả lại.

Trung Giới Kinh⁸ nói: *“Thiếu nợ của người khác, trước mắt chẳng có gì để đền trả, phải luôn lo nghĩ đến mối nợ ấy, luôn nghĩ cách đền trả”*.

Nếu vì nguyên do chẳng trả được, bèn ngược ngạo mong cho người ấy chết đi để xóa bỏ món nợ ấy, kẻ ôm lòng như thế, đời này là phường sai lang, đời sau khó trốn khỏi thân chó, ngựa, cũng là ngu muội quá lắm!

Bạch Nguyên Thông thiếu tiền Dương Quân bốn ngàn năm trăm đồng, nhiều lần bị đòi mà chẳng trả. Dương Quân chết, [họ Bạch] bèn giấu luôn chuyện ấy. Về sau, trong nhà Dương Quân sanh ra một con lừa bỗng nói tiếng người rằng:

- Tôi là Bạch Nguyên Thông vì thiếu tiền các vị bốn ngàn năm trăm đồng, cho nên như thế này. Hiện thời, ở chợ Tây có người bán lừa cũng thiếu tiền tôi vừa đúng số ấy. Hãy mau bán tôi cho nhà ấy để có tiền trả cho quý vị hòng xong nợ”.

Con ông Dương làm đúng theo lời. Bán xong được hai hôm, con lừa chết mất.

(nhạc)

Đời Hán, Diêm Sưởng làm quận duyên⁹. Thái Thú là Đê Ngũ Thường bị triệu về kinh, đem món tiền lương bổng là

⁸ Trung Giới Kinh là bộ Xích Tùng Tử Trung Giới Kinh của Đạo gia.

⁹ Duyên (掾) là tiếng để gọi chung phụ tá của các trưởng quan. Quận Duyên (郡掾) tức là người phụ tá của quan Thái Thú.

một trăm ba mươi vạn gởi Diêm Sưởng. Diêm Sưởng đem chôn giấu. Về sau, Đế Ngũ Thường lúc mất, gọi đứa cháu mồ côi mới chín tuổi đến bảo:

- Ta có món tiền ba mươi vạn gởi cho Quận Duyệt Diêm Sưởng.

Đứa cháu lớn lên, tìm đến Diêm Sưởng xin lại. Diêm Sưởng trông thấy nó, lòng buồn vui lẫn lộn, lấy tiền giao lại. Dấu niêm phong vẫn còn nguyên như cũ. Đứa cháu nói:

- Ông nội cháu chỉ bảo là ba mươi vạn, nay là một trăm ba mươi vạn, chẳng dám nhận.

Diêm Sưởng nói:

- Phủ quân¹⁰ bị bệnh làm khổ cho nên đã nói lầm, thiếu gia đừng ngờ”.

Rót cuộc trả lại. Về sau, Diêm Sưởng làm quan tới chức Thứ Sử.

(Nhạc)

(Câu thứ hai): Can cầu bất toại, tiện sanh chú hận.

Nghĩa là: Mong cầu chẳng được toại ý, sanh lòng oán hận, chửi rủa).

“Can cầu” (干求) là nói đến hết thấy các chuyện lớn nhỏ, hễ có chuyện cầu cạnh phải nhờ vả người khác thì đều là [“can cầu”].

¹⁰ Phủ Quân (府君) là tiếng tôn xưng để gọi Thái Thú đời Hán, đồng thời cũng là tiếng tôn xưng để cháu gọi ông nội.

“*Bất toại*” (不遂) là chẳng được như ý.

“*Chú*” (咒) là nguyên cho người ấy gặp họa,

“*hận*” (恨) là ôm lòng oán độc.

Bạc quân tử thông đạt lý, an vui với số mạng, há chịu cầu cạnh kẻ khác?

Nếu như có [chuyện cầu cạnh], đã chẳng phải là kẻ đoan chánh.

Nếu chẳng toại ý, cũng chỉ nên tự phản tỉnh. Nếu còn nguyên rửa, oán hận, sẽ thành phường tiểu nhân phản phúc vậy.

Đời Tống, Lư X... ban đêm đem trăm lạng vàng biếu Vương Đán, xin được bổ làm chức Phát Vận Sứ¹¹ vùng Giang Hoài. Ông Vương từ chối:

- Tài sức của ông chẳng kham nổi chức vụ này. Tôi há dám vì tình riêng mà phé lẽ công chánh ư?

Họ Lư hổ thẹn, lui ra, suốt đêm đốt phù chú, nguyên cho Vương Đán sớm chết. Hắn mộng thấy thần quát mắng:

- Ông Vương lòng trung vì nước, mà muốn cho ông ta mau chết. Thượng Đế sẽ giáng tội cho mày!

Quả nhiên, mấy hôm sau, hắn chết tươi!

(nhạc)

¹¹ Đây là chức quan chuyên trông coi đánh thuế hàng hóa chuyên chở bằng đường thủy và đường bộ.

Đời Minh, Lý Canh ở Hàng Châu nhà nghèo, vô hạnh. Phàm ai là họ hàng, xóm giềng, hễ đều vay mượn hết, hơi có chút chẳng vừa ý, bèn sân hận chẳng ngớt. Một hôm, hễ hỏi vay lương thực từ người bạn. Bạn chưa ưng thuận, Lý Canh bèn hướng về thần nguyên rửa, nguyện cho người bạn ấy chóng chết. Trong khoảnh khắc, sấm nổ ầm một tiếng, Lý Canh chết tươi trước tượng thần!

Vu Thiết Tiều nói:

- Cầu cạnh kẻ khác, tuy tâm tình ta rất bức thiết, nhưng đối với người được cầu cạnh, có khi sức người ấy chẳng thể làm chuyện đó, hoặc lâm vào tình thế bất tiện. Cho nên kẻ chẳng được toại ý là chín phần mười, mà kẻ toại ý chỉ được một phần mười. Đó là lẽ thường xét theo tình lẫn lý! Nếu xằng bậy sanh lòng nguyên rửa, hận thù, há người ấy có vì ta nguyên rửa, oán hận mà sẽ thay đổi [thái độ], sẽ giúp đỡ hay sao? Chỉ là tự tăng thêm Phiền Nãi Chướng đó thôi! Kẻ đó không chỉ là chẳng biết thiên mạng, mà cũng chẳng thông đạt tình đời vậy!

Đời Tống, ông Tạ Lương Tá nói:

- Muôn sự thật ra là có số mạng, sức người có so đo cũng chẳng nổi! Tôi suốt đời chưa hề cầu cạnh kẻ khác, cũng chưa hề gởi thư cho người đang nắm quyền bính. Nếu có kẻ khuyên lơn [hãy cầu cạnh người có quyền thế], tôi đáp: “Người ấy làm sao có thể thăng thưởng, thiên chuyển cho tôi được, toàn là do trong mạng tôi sẵn có”.

Đời Tống, ông Phạm Trung Tuyên (tức là Phạm Thuần Nhân) nói:

- Người tuy chí ngu mà biết tự trách thì là sáng suốt. Kẻ tuy hết mực sáng suốt, nhưng nếu khoan dung cho chính mình

sẽ là kẻ hôn ám! Ai có thể dùng cái tâm trách móc người khác để trách móc chính mình, dùng cái tâm khoan dung chính mình để khoan dung người khác, sẽ chẳng lo không đạt đến địa vị thánh hiền”.

Phàm những kẻ cầu cạnh người khác rồi trách móc người ta, hãy nên suy đi nghĩ lại lời của hai ông!

(Nhạc)

(Chánh văn 83): Kiến tha thất tiện, tiện thuyết tha quá. Kiến tha thể tướng bất cụ nhi tiểu chi, kiến tha tài năng khả xưng nhi ức chi.

(正文)見他失便。便說他過。見他體相不具而笑之。見他才能可稱而抑之。

(Tạm dịch: Thấy người khác sa chân lỡ bước, bèn rêu rao lỗi lầm của họ. Thấy người khác hình hài chẳng vẹn toàn bèn chê cười. Thấy người khác có tài năng đáng ca ngợi bèn chèn ép).

(nhạc)

Câu thứ nhất: Kiến tha thất tiện, tiện thuyết tha quá.

Nghĩa là: Thấy người khác sa chân lỡ bước bèn rêu rao lỗi lầm của họ.

“Thất tiện” (失便) là gặp chuyện chẳng thể làm được, ở trong cảnh bất đắc chí.

Sự việc và cảnh duyên trong thiên hạ vốn dễ bại, khó thành, nghịch nhiều, thuận ít: Hoặc là do vận số chông chênh, thời thế ngang trái, việc làm gặp rồi ren; Hoặc là đôi khi phạm

sai lầm, hối hận, sửa đổi chẳng kịp. Đường đi (tức là hành xử trong cõi đời) gian nan, xưa nay đều cùng than thở.

Thế mà có hạng người chẳng biết cảm thông, lúc bình thường bèn giao du tốt đẹp, hễ [người khác] gặp cảnh khốn khó, thường là đặt mình ra ngoài phạm vi ấy, cười cợt, gàn quải người khác rằng:

- Vốn là do kẻ ấy tự sai trái.

Than ôi! Xin hãy tự nhìn lại đời mình, có phải là [bản thân ta] thật sự chưa từng làm sai một chuyện nào hay chăng?

Vâng ạ, thời gian đã hết, bài hôm nay chúng ta sẽ kết thúc ở đây.

(nhạc)

Chúc bạn:

*Không làm các việc ác
Mỗi năm được bình an
Siêng làm các việc lành
Năm nào cũng như ý!*

Website: www.duongdenhanhphuc.vn
Kênh Youtube: duongdenhanhphuc

Hoan nghênh mọi hình thức ấn tống, sao chép, copy, công đức vô lượng!